

Secció I. Disposicions generals

CONSELL DE GOVERN

2733

Decret 18/2023 de 27 de març pel qual es designen les zones vulnerables per la contaminació de nitrats procedents de fonts agràries de les Illes Balears i s'aprova el Programa de seguiment i control del domini públic hidràulic

Preàmbul

La contaminació per nitrats és l'augment de la concentració de nitrats a les aigües superficials i subterrànies i té com a conseqüència la possible eutrofització i, per tant, degradació dels ecosistemes aquàtics. A més, una concentració elevada de nitrats a les aigües pot arribar a afectar la salut i el benestar humans.

L'origen de la contaminació pot ser puntual, com ara els sistemes de tractament i/o evacuació d'aigües residuals domèstiques d'habitatges unifamiliars aïllats, les fuites de les xarxes de clavegueram, l'abocament de les aigües depurades i l'emmagatzematge deficient dels purins o fems. També pot ser un origen difús, com el reg amb aigües regenerades o la utilització intensiva de fertilitzants nitrogenats a causa de pràctiques agrícoles inadequades.

La Unió Europea, conscient que la contaminació de les aigües per nitrats d'origen difús és un problema que afecta, en major o menor mesura, tots els estats membres, va dictar la Directiva 91/676/CEE, de 12 de desembre, relativa a la protecció de les aigües davant la contaminació produïda per nitrats d'origen agrícola. Aquesta Directiva té per objecte protegir la qualitat de l'aigua evitant que els nitrats d'origen difús agrari contribueixin a la contaminació de les aigües i fomentar les bones pràctiques agràries.

La Directiva 91/676/CEE esmentada fou incorporada a l'ordenament jurídic espanyol mitjançant el Reial decret 261/1996, de 16 de febrer, el qual ha estat derogat mitjançant el Reial decret 47/2022, de 18 de gener, sobre protecció de les aigües contra la contaminació difusa produïda per nitrats procedents de fonts agràries.

Aquest Reial decret 47/2022 constitueix la normativa bàsica estatal i estableix en el seu article 4 que les comunitats autònomes han de designar com a zones vulnerables totes les superfícies conegudes del seu territori l'escorrentia de les quals contribueixi, encara que sigui mínimament, a aigües afectades per contaminació per nitrats. També preveu la seva revisió amb una periodicitat triennal.

En la lluita contra la contaminació de les aigües per nitrats d'origen agrari és necessari actuar des de diversos àmbits. Així, una vegada designades les zones vulnerables, és necessària l'aprovació d'un Programa d'actuació i d'un Programa de seguiment i control del Domini Públic Hidràulic per a la contaminació per nitrats procedents de fonts agràries. Aquestes actuacions responen a criteris diferents i en correspon l'aprovació a distints òrgans. Els Programes d'actuació preveuen mesures que incideixen en les pràctiques agrícoles amb l'objectiu de minimitzar la contaminació associada a aquesta activitat i són aprovats per l'administració amb competències en matèria d'Agricultura. Els Programes de seguiment i control del Domini Públic Hidràulic estableixen les mesures necessàries per a determinar l'evolució de la contaminació i, en conseqüència, l'efecte de les mesures adoptades i són dissenyats i aprovats per l'administració amb competències en matèria d'aigües.

En aquest context, diferents conselleries de l'Administració de la Comunitat Autònoma han dictat normes, per una banda relatives a la designació de zones vulnerables i el seu seguiment i per altra, relatives als Programes d'actuació i Codis de Bones Pràctiques.

Així, en ús de les competències pròpies amb relació a la protecció del Domini Públic Hidràulic, es varen dictar l'Ordre de la consellera de Medi Ambient, de 24 de febrer de 2000, per la qual es va declarar la zona vulnerable de la subconca de sa Pobla de la Unitat Hidrològica d'Inca-sa Pobla (BOCAIB núm. 31, d'11 de març de 2000) i el Decret 116/2010, de 19 de novembre, de determinació i delimitació de zones vulnerables per la contaminació de nitrats procedents de fonts agràries i el seu Programa de seguiment i control del Domini Públic Hidràulic (BOIB núm. 170, de 23 de novembre de 2010).

Per la seva banda, la conselleria competent en matèria d'agricultura ha dictat diferents normes amb incidència en les pràctiques agrícoles, que tenen per objecte reduir i prevenir la contaminació per nitrats a les zones designades com a vulnerables. Aquestes són l'Ordre del conseller d'Economia, Agricultura, Comerç i Indústria, de 3 de febrer de 2000, per la qual es va aprovar el codi de bones pràctiques agrícoles de les Illes Balears (BOCAIB núm. 7, de 15 de gener de 2000); l'Ordre del conseller d'Agricultura i Pesca de 21 de setembre de 2001, per la qual s'aprova el Programa d'actuació aplicada a la zona declarada vulnerable amb relació a la contaminació de nitrats d'origen agrari (BOIB núm.

118, de 2 d'octubre de 2001); la Resolució de la consellera d'Agricultura i Pesca de 6 de maig de 2009, (BOIB núm. 73 ext., de 20 de maig de 2009), la Resolució de la consellera d'Agricultura, Medi Ambient i Territori, de 5 de novembre de 2013 (BOIB núm. 159, de 19 de novembre de 2013) i finalment en data 29 de juliol de 2020, la Resolució de la consellera d'Agricultura, Pesca i Alimentació per la qual s'aprova el Programa d'actuació aplicable a les zones declarades vulnerables en relació amb la contaminació de nitrats d'origen agrari a les Illes Balears (BOIB num 135, d'1 d'agost de 2020).

D'acord amb l'article 30.8 de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, LO 2/1983, de 25 de febrer, modificat per la LO 1/2007; el Decret 11/2021, de 15 de febrer, de la presidenta de les Illes Balears, pel qual s'estableixen les competències i l'estructura orgànica bàsica de les conselleries de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears; i el Decret 59/2010, de 23 d'abril, de modificació del Decret 129/2010, de 18 d'octubre, d'organització i règim jurídic de l'Administració Hidràulica de les Illes Balears, s'ha elaborat aquest nou decret de designació de zones vulnerables per la contaminació de nitrats procedents de fonts agràries de les Illes Balears i el seu Programa de seguiment i control del Domini Públic Hidràulic, pel qual es revisen les zones designades amb anterioritat i s'adapta a la nova realitat, així com a la normativa vigent el Programa de control i seguiment del Domini Públic Hidràulic.

En l'elaboració d'aquesta disposició, de conformitat amb el que disposa l'article 129 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre de procediment administratiu comú de les administracions públiques i la pròpia Llei 1/2019, de 31 de gener del Govern de les Illes Balears, l'article 49; es dona compliment als principis de bona regulació.

Així doncs, el principi de necessitat per actualitzar la designació de les zones vulnerables, d'acord amb l'article 4 del Reial decret 47/2002, de 18 de gener, norma estatal que substitueix i amplia l'abast del RD 261/1996, de 16 de febrer mitjançant el qual s'incorpora a l'ordenament jurídic espanyol la Directiva 91/676/CEE relativa a la protecció de les aigües contra la contaminació produïda per nitrats d'origen agrari.

El d'eficàcia atès que en l'aprovació d'aquest nou decret de designació de zones vulnerables implica una major protecció de les aigües per contaminació de nitrats, tant de les aigües subterrànies com superficials.

El de proporcionalitat atès que en el present decret s'aprova el Programa de seguiment i control del domini públic hidràulic, control de les masses d'aigua mitjançant mostreigs i anàlisi de les xarxes de control de les aigües.

El de seguretat jurídica atès que la reducció de contaminació per nitrats procedents de fonts agràries a les aigües implica la seva protecció mitjançant una actuació preventiva, en l'àmbit territorial de la CAIB, en l'exercici de la competència autonòmica atorgada per l'Estatut d'Autonomia, aprovat mitjançant L.O 2/1983 i modificat LO 1/2007; així com pel Decret 129/2002, de 18 d'octubre, d'organització i règim jurídic de l'Administració Hidràulica de les Illes Balears, modificat pel Decret 59/2010, de 23 d'abril.

El de transparència, atès que en la tramitació d'elaboració del decret, tal i com ja s'ha indicat, la norma s'ha sotmès als tràmits de consulta, informació pública d'acord amb la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, la Llei 1/2019, de 31 de gener i el Decret 129/2002, de 18 d'octubre ja esmentats. També cal indicar que en tot el procés d'elaboració normativa s'ha publicat en les distintes webs del Govern; en la de Transparència i Participació, i en la de la pròpia conselleria de Medi Ambient i Territori.

I per últim, el principi d'eficiència atès que l'aprovació d'aquest Decret no suposa un increment de càrregues administratives atès que tant per la delimitació de les zones com per realitzar el seguiment i control del Domini Públic hidràulic es du a terme per mitjans tècnics propis de l'administració autonòmica.

D'acord amb l'article 59 de la Llei 1/2019, en la tramitació d'elaboració de la normativa s'han de sol·licitar informes i dictàmens de caràcter preceptiu, entre d'altres el del Consell Consultiu.

El 8 de març de 2023, el Consell Consultiu va emetre el Dictamen núm. 22/2023, en què es conclou que s'ha seguit el procediment legalment establert per elaborar el projecte de decret.

Per tot això, a proposta de Conseller de Medi Ambient i Territori, d'acord amb el Consell Consultiu i havent-ho considerat el Consell de Govern en la sessió del dia 27 de març de 2023, dicto el següent

DECRET

Article 1. Objecte

L'objecte d'aquest Decret, en desplegament del que disposa l'article 4 del Reial decret 47/2022, de 18 de gener, sobre protecció de les aigües contra la contaminació produïda pels nitrats procedents de fonts agràries, és el següent:

- La designació de les zones vulnerables per la contaminació per nitrats procedents de fonts agràries a les Illes Balears.

b. L'aprovació del programa de seguiment i control del domini públic hidràulic per a les zones designades vulnerables per la contaminació per nitrats.

Article 2. Designació i delimitació de les zones vulnerables per la contaminació per nitrats a les Illes Balears

1. Es designen com a zones vulnerables a la contaminació per nitrats d'origen agrari (ZVCN) les detallades a continuació.

a. Les superfícies territorials corresponents a les masses d'aigua subterrània següents:

Codi massa	Nom massa	Àrea (km2)
1804M3	Alcúdia	46,9
1811M1	Sa Pobla	130,4
1811M2	Llubí	94,2
1811M3	Inca	97,7
1814M2	Sant Jordi	68,6
1814M3	Pont d'Inca	105,8
1814M4	Son Reus	66,9
1815M1	Porreres	50,6
1815M3	Algaida	45,9
1815M4	Petra	154,9
1816M1	Ariany	37,8
1817M3	Sant Llorenç	83,7
1818M1	Son Talent	55,8
1818M2	Santa Cirga	38,1
1818M3	Sa Torre	32,1
1818M4	Justaní	40,9
1819M1	Sant Salvador	99,3
1820M1	Santanyí	49,0
1820M3	Portocristo	48,6
1821M2	Pla de Campos	253,4
1901M1	Maó	117,0
1901M3	Ciutadella	165,3

b. Les superfícies territorials corresponents a les subconques hidrogràfiques següents:

Codi conca	Nom	Àrea (km2)
18CH16	T. de Salvat	3,8
18CH28	T. de son Xigala	3,4
18CH40	T. de na Joanota	11,5
18CH52	T. de cas Sitger	0,5
18CH68	T. de na Borges	20,9
18CH69	T. de son Real	10,8
19CH01	T. de Binimel·là	21,2
19CH53	T. de Mercadal	34,4
20CH08	T. den Ferrer	7,3

2. La delimitació de les superfícies territorials declarades com a zones vulnerables per la contaminació de nitrats procedents de fonts agràries és la que figura en el plànol a escala gràfica que consta a l'annex 1 d'aquest Decret. Aquesta delimitació es publicarà al visualitzador de cartografia oficial del Govern de les Illes Balears, IDEIB.

3. Els municipis afectats per aquesta delimitació i les àrees corresponents són els següents:

Illa	Municipi	Àrea afectada (km2)
Menorca	Alaior	25,8
	Ciutadella	165,2
	Es Castell	11,6
	Es Mercadal	48,3
	Es Migjorn Gran	1,1
	Ferrieres	6,4
	Maó	45,3
	Sant Lluís	34,3
Mallorca	Alcúdia	55,0
	Algaida	29,8
	Andratx	3,8
	Ariany	17,6
	Artà	15,1
	Binissalem	22,6
	Búger	8,3
	Bunyola	10,1
	Campanet	9,7
	Campos	129,7
	Consell	11,8
	Costitx	11,5
	Felanitx	96,6
	Inca	56,5
	Lloret de Vistalegre	9,9
	Lloseta	3,5
	Llubi	34,9
	Llucmajor	39,9
	Manacor	202,0
	Maria de la Salut	25,5
	Marratxí	54,0
	Montuïri	4,2
	Muro	58,5
	Palma	151,1
	Petra	46,4
	Pollença	4,0
	Porreres	42,1
	Sa Pobla	39,3
	Sant Joan	30,8
	Sant Llorenç des Cardassar	72,7
	Santa Eugènia	12,4
	Santa Margalida	42,7
	Santa Maria del Camí	21,1
	Santanyí	111,9
	Selva	14,3
	Sencelles	31,4

	Ses Salines	38,9
	Sineu	47,7
	Son Servera	12,2
	Vilafranca de Bonany	22,4
Eivissa	Sant Antoni de Portmany	0,1
	Sant Joan de Labritja	7,2

Article 3. Programa de seguiment i control del domini públic hidràulic de les Illes Balears a les zones vulnerables per la contaminació per nitrats procedents de fonts agràries

S'aprova el programa de seguiment i control del domini públic hidràulic per a les zones designades vulnerables per la contaminació per nitrats procedents de fonts agràries. Aquest programa consta a l'annex 2 d'aquest Decret.

Disposició derogatòria única. Derogació normativa

1. En l'àmbit territorial i de competències de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, queden derogades les disposicions d'igual o inferior rang que s'oposin al que estableix aquest Decret.
2. En particular, es deroga expressament el Decret 116/2010, de 19 de novembre, de determinació i delimitació de zones vulnerables per la contaminació de nitrats procedents de fonts agràries i el seu programa de seguiment i control del domini públic hidràulic (BOIB núm. 170, de 23/11/2010).

Disposició final única. Entrada en vigor

Aquest Decret entrarà en vigor l'endemà de la publicació en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears*.

Palma, 27 de març de 2023

El vicepresident

(Per suplència d'acord amb l'article 7 de la Llei 1/2019, de 31 de gener del Govern de les Illes Balears)
Juan Pedro Yllanes Suárez

El conseller de Medi Ambient i Territori
Miquel Mir Gual

ANNEX 2**Programa de seguiment i control del domini públic hidràulic de les Illes Balears a les zones vulnerables per la contaminació per nitrats procedents de fonts agràries**

L'objecte d'aquest programa és el seguiment de la qualitat de les aigües subterrànies i superficials de les Illes Balears amb l'objectiu de tenir un control de l'estat del domini públic hidràulic i la seva relació amb la contaminació per nitrats procedents de fonts agràries. Per això s'han d'executar les següents actuacions:

1. Mesures de mostreig i anàlisi

Aquestes mesures es duran a terme a través de la Xarxa de control de les aigües. La periodicitat establerta es podrà modificar en funció dels resultats obtinguts. També es podrà modificar la ubicació de punts concrets de la Xarxa per causes sobrevingudes i degudament justificades.

Mesura 1.1. Mostreig i anàlisi de la qualitat de les aigües subterrànies a través de la Xarxa de control de les Illes Balears

La periodicitat mínima dels mostrejos serà trimestral als punts de control de les masses d'aigua declarades vulnerables per la contaminació per nitrats. En aquelles zones on la incidència dels nitrats sigui més important, els mostrejos podran incrementar la seva freqüència a un seguiment mensual. La finalitat d'aquests mostrejos és fer un seguiment de l'evolució temporal de la contaminació per nitrats que permeti relacionar les mesures preses amb l'evolució de la contaminació, i determinar les tendències a cada zona.

La periodicitat mínima dels mostrejos serà semestral a la resta de masses d'aigües subterrànies. En aquelles zones on es detecti una tendència a l'increment en la concentració per nitrats, els mostrejos podran incrementar la freqüència a un seguiment trimestral. La finalitat d'aquests mostrejos és fer un seguiment de l'evolució temporal de la contaminació per nitrats que permeti determinar les tendències a cada zona.

Mesura 1.2. Mostreig i anàlisi de la qualitat de les aigües superficials, tant epicontinentals com costaneres, a través de la Xarxa de Control d'aigües superficials.

La periodicitat mínima dels mostrejos serà trimestral als punts de control de les masses d'aigua declarades vulnerables per la contaminació per nitrats. La finalitat d'aquests mostrejos és fer un seguiment de l'evolució temporal de la contaminació per nitrats que permeti relacionar les mesures preses amb l'evolució de la contaminació, i determinar les tendències a cada zona.

La periodicitat mínima dels mostrejos serà anual a la resta de masses d'aigües superficials. En aquelles zones on es detecti una tendència a l'increment en la concentració per nitrats, els mostrejos podran incrementar la freqüència a un seguiment trimestral. La finalitat d'aquests mostrejos és fer un seguiment de l'evolució temporal de la contaminació per nitrats que permeti determinar les tendències a cada zona.

2. Mesures per determinar la procedència de la contaminació**Mesura 2.1. Estudis en relació a l'origen dels nitrats**

L'objectiu és estudiar a determinades zones de les Illes Balears l'origen dels nitrats. Es tracta de caracteritzar les zones amb presència de contaminació difusa per nitrats, analitzar-ne la distribució al medi hídic i discriminar si és possible la font de contaminació per nitrogen.

3. Mesures de coordinació i vigilància

Coordinació i vigilància adequada i participativa del programa de seguiment i control del domini públic hidràulic i del programa de mesures inclòs al Pla Hidrològic de les Illes Balears a les zones vulnerables per la contaminació per nitrats procedents de fonts agràries.